

Disse to sidste locale Autoriteter have ialtsalbs hidtil kunnet virke for at bringe en saadan Anstuelse som den om Licitationsarbeides Fortrin frem, medens herefter Ingen vil kunne virke for den, naar den ikke drives frem af Sognene selv; men det har Erfaringen hidtil ikke lært, at den gjør, hvorimod man endog har havt den største Anstrængelse for at faae den gennemført. Det eneste Argument af den ærede Indenrigsminister, som jeg kan tillægge nogen Vægt, er det, at der er enkelte Steder — og dette nævnte jeg før selv —, hvor Licitationsarbeide ikke ret vel kan anvendes; men det forekommer mig dog virkelig, at det ikke bør blive Skik ved vore Lovarbeider, at man ømmer sig ved at gaae vidt nok, fordi der er enkelte Steder, hvor Omstændighederne særligt sætte sig imod en Foranstaltning. De fremmeligste Steder, de Steder, hvor man meest handler efter, hvad der er fornuftigt og stemmende med den Udvikling, som man er kommen til, bør der dog fortrinsviis tages Hensyn til ved Lovforslagene; saa kan der gjøres Undtagelser fra disse for de Steder, der ikke kunne følge med. Omvendt, at sætte Reglen efter de Steder, der ikke kunne følge med, forekommer mig dog at være meget forkasteligt, navnlig da naar man vil omordne et saa væsentligt Forhold som Veiforholdet og vil tage al Control og alt Tilsyn bort, — thi Controlen efter § 11 lægger jeg overordentligt ringe Vægt paa, og det antager jeg i Grunden, at ogsaa baade den ærede Minister og de andre Herrer gjøre, idetmindste forsaavidt der er Spørgsmaal om derigjennem at fremtvinge Noget. For mig stiller det sig saaledes, at det Forslag, der er stillet af mig og et andet Medlem, ikke paalægger nogensomhelst Tvang. Det vil give dem, der i Sogneraadene virkelig ville virke for at faae Biveiene til at blive noget virkelig Godt, et Medhold i Loven, idet der deri udtales, at i Reglen skal Licitationsarbeide anvendes; det vil give dem en moralsk Styrke til at fremme en Foranstaltning, om hvis Hensigtsmæssighed Ministeren jo ikke nærer nogen Tvivl. Men dernæst er der dog paa den anden Side aabnet den videste Uvei til at faae Naturalarbeide anvendt, hvor det hidtil er blevet anvendt, idet der kun er forlangt, at Amtsraadet

skal billige, naar en Forandring fra Reglen foreslaaes, og Amtsraadet selvsølgelig vil billige en saadan Forandring i ethvert Tilfælde, hvor det ikke udtrykkelig har viist sig, at Sognet ikke paa nogen Maade kan sørge for ordentlige Veie gjennem Naturalarbeide; men der maa man dog naturligviis ansee det for ønskelig, at Amtsraadet har Myndighed til at fremtvinge en saadan Ordning af Veiarbeidet, som det Lovforslag, vi nu behandle, selv udtaler er den hensigtsmæssigste og bedste, idet det i § 8. 1ste Membrum har paabudt den for Kjøbstæderne, der jo nu iøvrigt med Hensyn til Veiarbeidet ere stillede paa selvsamme Maade som Landet.

**Indenrigsministeren:** Ja, jeg maa dog bede det ærede Thing om ikke at lægge altsfor megen Betydning ind i det første Stykke af § 8. Den Bestemmelse, der deri findes om, at Veiarbeidet for Kjøbstædernes Bedkommende skal skee enten ved Entreprise eller Licitation eller ved leiede Folk, hidrører virkelig ikke fra, at man har anseet det for at være nødvendigere, at Veiarbeidet blev præsteret paa denne Maade paa Kjøbstædernes Grund end paa Landet, men den hidrører — om jeg skal bekfende det aabent — ganske ligefrem derfra, at hverken jeg eller Folkethinget har vidst, paa hvilken Maade man skulde kunne faae Naturalarbeide udredet i Kjøbstæderne til deres Veie. — Jeg troer, at det ærede Medlem (Tobiesen) gjorde sig skyldigt i en lille Feiltagelse, naar han meente, at, forsaavidt den Fordeel at kunne lægge en Deel af Veibyrden over paa Formue og Leilighedscontribuenterne skulde være af nogen Betydning, saa maatte den allerede hidtil have virket kraftigt til at bevirke Indførelse af Licitationsarbeide. Jeg troer, at hans Præmis ikke er fuldstændigt rigtig; idetmindste er det ikke mig bekfendt, at man, hvor Licitationsarbeide hidtil har afløst Naturalarbeide, har paalignet Udgiften paa Andet end Hartkornet. Jeg tør vel ikke bestemt paastaae, at det ikke undtagelsesviis kan have været Tilfældet, at man da ogsaa har paalignet Udgiften paa Formue og Leilighed, men at dette er stridende mod Lovgivningens Bestemmelser, er klart, thi Veiarbeidet paaligger jo i dette Dieblif ifølge Lovgivningen udelukkende Hartkornet.